

Suomalainen oikeusvaltio – järjestäytymättömät yritykset yhteiskunnan alinta pohjasakkaa?

Suomen Leipuriliiton 119. vuosikokous ja kesäpäivät eli Leipuripäivät järjestettiin yli 400 osallistujan voimin elokuussa Mikkelissä, jonne leipurikunta yhdessä yhteistyökumppaniensa kanssa kokoontui viettämään yhteistä viikonloppua. Oli jälleen ilo kokea perinteinen, hyvähenkinen, ammatillinen tapahtuma, jossa vieraat näyttivät viihtyvän. Lue lisää Leipuripäivistä jäljempänä s. 13-33.

Leipuriliitto julkaisi vuosikokous ja kesäpäivien alla valtakunnallisen tiedotteen, jossa kerrottiin sekä viikonloppuna edessä olevasta vuosikokous- ja kesäpäivätapahtumasta että ajankohtaisista leipomo- ja konditoria-alaa koskevista asioista. Tiedotteessa Leipuriliitto vaati muun muassa valtiovaltalta toimenpiteitä, jotta pienten ja keskisuurten työnantajaliittoon kuulumattomien järjestäytymättömien yritysten syrjintä työmarkkinoilla loppuu*. Tiedote hautautui valtakunnassa tuona päivänä julkaistujen ”tärkeimpien” uutisten ja tietoteiden alle. Tiedote on luettavissa jäljempänä s. 12.

Täytyy vain todeta, että Suomi on hyvin erikoinen oikeusvaltio, kun Suomessa poliittiset päättäjät hyväksyvät sen, että työmarkkinajärjestelmämme syrjii räikeästi järjestäytymättömiä yrityksiä. Tästä kärsivät kymmenet tuhannet pienet ja keskisuuret yritykset. Voi vain kysyä, onko Suomi sittenkään niin hyvä oikeusvaltion esikuva esimerkiksi Puolalle ja Unkarille, kuin mitä Suomi maailmalle haluaa esittää olevan.

Hämmentävää on ollut oivaltaa, että suurelle osalle työnantajapuolen työmarkkinajohtajista sekä suurelle joukolle median edustajia näyttää olevan lähes itsestään selvää, että suomalainen työmarkkinajärjestelmä voi ja saa syrjiä järjestäytymättömiä yrityksiä. Erikoista on kuitenkin se, että tällainen syrjintä ei näytä olevan mikään ongelma edes perusoikeuksien ja oikeusvaltion puolesta puhuville suomalaisille professoreille. Erilaisia ihmisten perusoikeuksiin kuuluvia asioita eri ”perusoikeusprofessorit” nostavat mielellään esille julkisuudessa, mutta tässä asiassa he ovat ”hiiren hiljaa”. Eikö pienten ja keskisuurten yritysten yrittäjiä pidetä lainkaan ihmisinä,

joita yhteiskunnassa tulee kohdella yhdenvertaisesti? Hyvin on saatu suomalaisten ihmisten selkärankaan vuosikymmenten saatossa taottua, että pienten ja keskisuurten järjestäytymättömien yritysten syrjintä on itse asiassa ihan oikein, melkein perusoikeuksiimme kuuluva asia.

Suomessa on viime vuodet korostettu paikallisen sopimisen merkitystä ja sitä, että eri alojen työehtosopimukseen pitää saada lisää paikallista sopimista koskevia kirjausksia. Tuo on tietenkin hyvä ja kannatettava asia. Tosiasia kuitenkin on, että paikallista sopimista koskevista kirjausksista ja niiden mahdollisesta lisäämisestä työehtosopimukseen ei ole mitään hyötyä järjestäytymättömille yrityksille. He eivät saa tehdä työntekijöiden kanssa paikallisia sopimuksia, koska suomalainen työlainsäädäntö kieltää sen. Järjestäytymättömän työnantajan on sovellettava yleissitovan työehtosopimuksen määräyksiä sellaiseenaan, ilman mahdollisuutta paikalliseen sopimiseen. Paikallisia sopimuksia saavat Suomessa tehdä vain työnantajaliittoon kuuluvat yritykset.

Suomen perustuslaissa korostetaan järjestäytymisvapautta eli sitä, että jokainen voi itse vapaasti päättää siitä haluaako kuulua järjestöön vai ei. Suomalainen työmarkkinajärjestelmä tosiasiasa kuitenkin yrittää pakottaa yrityksiä kuulumaan työnantajaliittoon.

Tiedän, että tämän asian esille nostaminen ja tässä kirjoituksessa esittämäni näkemykset tulevat aiheutamaan suurta ärtymystä monessa eri suunnassa. Tällaiset näkemykset eivät kuulu suomalaisessa yhteiskunnassa vuosikymmenten ajan vallinneeseen ”yhteiseen konsensukseen”. Tämän kirjoituksen tavoitteena on kuitenkin vain se, että tavalla tai toisella nykyinen täysin epäoikeudenmukainen ja kohtuuton järjestelmä saadaan muuttumaan. Vai ovatko pienet ja keskisuuret järjestäytymättömät yritykset ja niiden yrittäjät yhteiskunnassamme todella niin alhaista pohjasakkaa, että heidän syrjintänsä voi jatkua vuosikymmenestä toiseen?

Tämä suomalaisessa työmarkkinajärjestelmässä vallitseva räikeä epäkohta ei koskaan muutu ilman avointa ja laajaa yhteiskunnallista keskustelua. Niin kauan kuin suomalainen valtamedia ei halua pitää keskustelua asiasta yllä ja/tai haluaa vaientaa sen mahdollisimman nopeasti, suomalaisen oikeusvaltion häpeäpilkku jatkaa olemassaoloaan hamaan tulevaisuuteen. Eikö olisi jo aika siirtyä ”kekkoslandian” aikana synnytetystä lähes 50 vuoden ajan kestäneestä syrjivästä järjestelmästä uuteen aikaan, jossa kaikkia yrityksiä/yrittäjiä kohdellaan tasavertaisesti?

Suomalainen perusasenne näyttää kuitenkin olevan ainakin toistaiseksi vielä se, että pienet ja keskisuuret yritykset kelpaavat ainoastaan työllistämään ihmisiä, tasavertaisia oikeuksia niillä ei tarvitse olla. Ja jos joku yrittäjä onnistuu saamaan yrityksensä menestymään, asenne on, että menestys on otettu vähintäänkin ”työntekijöiden selkänahasta”. Tai ainakin jotain muuta vilunkia yrittäjän on täytynyt tehdä.

Mika Väyrynen

*Kirjoitin samasta aiheesta tämän lehden pääkirjoituksessa 3/2019 otsikolla ”Yleissitovuus syrjii räikeästi järjestäytymättömiä yrityksiä”. Kirjoitus sai tuolloin vähän tavallista laajempaa levikkiä, kun se julkaistiin muun muassa Libera.fi sivuilla. Leipuriliiton elokuuisen tiedotteen taustalla oli kuitenkin pienten ja keskisuurten yritysten edustajien tahtotila, kun Leipuriliitto päätti järjestönä nostaa asian esille.